36387 ـ یک قربانی را می‌توان برای چند نفر انجام داد؟

سوال

من و همسرم و فرزندانم هشت نفریم. آیا یک قربانی برای همه‌ی ما کافی است یا هر یک از ما باید یک قربانی انجام دهد؟ اگر کافی است آیا من و همسایه‌مان می‌توانیم در یک قربانی شریک شویم؟

پاسخ مفصل

الحمدلله.

اولا:

یک قربانی گوسفند برای یک مرد و خانواده‌اش و هر کس از مسلمانان که بخواهد کافی است؛ زیرا عائشه ـ رضی الله عنها ـ روایت کرده که پیامبر ـ صلی الله علیه وسلم ـ دستور داد تا قوچی شاخدار که پا و زانو و دور چشمانش سیاه بود را بیاورند، پس آن را آوردند تا قربانی‌اش کند، آنگاه به من گفت: ای عایشه، چاقو را بده چاقو را دادم... آن را برداشت و قوچ را گرفت و به پهلو خواباند و آماده‌ی ذبح کرد، سپس فرمود: بسم الله، خداوندا از محمد و آل محمد، و از امت محمد بپذیر سپس آن را ذبح کرد. به روایت مسلم.

و از ابوایوب انصاری ـ رضی الله عنه ـ روایت است که گفت: هر مرد در دوران پیامبر ـ صلی الله علیه وسلم ـ یک گوسفند را برای خود و خانواده‌اش ذبح می‌کرد، پس می‌خوردند و دیگران را اطعام می‌کردند» به روایت ابن ماجه و ترمذی. ترمذی این روایت را صحیح دانسته و آلبانی نیز در صحیح سنن ترمذی (۱۲۱۶) آن را صحیح دانسته است.

بنابراین اگر شخص یک گوسفند یا بز را برای خود و خانواده‌اش قربانی کرد، به جای همه‌ی کسانی از خانواده‌اش که نیت کرده است ـ در قید حیات باشند یا وفات کرده باشند ـ کافی خواهد بود. و اگر نیتی نکرده باشد برای همه‌ی کسانی که از نظر عرف یا لغت لفظ خانواده شاملشان شود کافی خواهد بود. در عرف خانواده زنان و فرزندان و نزدیکانی هستند که مرد آنان را سرپرستی می‌کند، و در لغت هر شخص نزدیکی از نسل شخص یا نسل پدرش یا پدر بزرگ، یا پدربزرگِ پدر اوست.

همینطور یک هفتم شتر یا یک هفتم گاو به اندازه‌ی یک گوسفند و بز کفایت می‌کند. یعنی اگر مرد یک هفتم شتر یا گاو را قربانی کند (یعنی به صورت اشتراکی یک هفتم شتر یا گاو را قربانی نماید) برای او و خانواده‌اش کافی خواهد بود، زیرا پیامبر ـ صلی الله علیه وسلم ـ یک هفتم شتر یا گاو را در هَدی برابر با یک گوسفند قرار داده است، بنابراین در قربانی نیز

همینطور است، زیرا در این مورد تفاوتی میان هَدی و قربانی نیست.

ثانیا:

یک گوسفند برای دو شخص (دو خانواده) یا بیشتر کافی نیست؛ یعنی نمی‌توانند آن را مشترکا خریداری کنند و ذبح نمایند؛ زیرا چنین چیزی در کتاب و سنت وارد نشده است، همینطور اشتراک هشت نفر و بیشتر در یک شتر یا گاو کافی نیست (اما مشترک شدن هفت نفر در یک شتر یا گاو جایز است)، چرا که عبادات توقیفی است و جایز نیست از مقدار و کیفیتی که در شرع وارد شده پا فراتر نهیم. اما اشتراک در پاداش مساله‌ی دیگری است و مشترک کردن دیگران در پاداش قربانی چنانکه بیان کردیم محدودیت ندارد.